Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
L. MEDINA
представено на 20 юни 2024 година [1]

Дело C-197/23

S. S.A.
срещу
C. sp. z o.o.,
при участието на:
Prokurator Prokuratury Regionalnej w Warszawie

(Преюдициално запитване, отправено от Sąd Apelacyjny w Warszawie (Апелативен съд Варшава, Полша)

„Преюдициално запитване — Принцип на правовата държава — Член 19, параграф 1 ДЕС — Правни средства за защита — Ефективна съдебна защита — Независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон — Принцип на „вътрешна“ съдебна независимост — Национална правна уредба относно случайното разпределяне на делата между съдиите — Изменение на съдебния състав — Грубо нарушение на националната правна уредба — Разпоредби, които забраняват на второинстанционния съд да обяви действията в първоинстанционното производство за недействителни“

1. С настоящото преюдициално запитване, отправено от Sąd Apelacyjny w Warszawie (Апелативен съд Варшава, Полша) [2], се иска тълкуване на член 2, член 6, параграфи 1 и 3 и член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС във връзка с член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“). Искът в главното производство е предявен от S. S.A. (наричано по-нататък „дружество S“) срещу C. sp. z o.o. (наричано по-нататък „дружество C“) във връзка с рамков търговски договор.

2. Настоящото дело по същество повдига два въпроса. Първо, от Съда се иска да се произнесе по въпроса дали неправомерното (пре)разпределяне на конкретно дело на съдия докладчик в национално производство попада в обхвата на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС. С други думи, може ли това неправомерно (пре)разпределяне да подкопае възприемането на съдилищата като независими и безпристрастни, по-специално в случай че то i) представлява грубо нарушение на приложимата национална правна уредба и ii) не подлежи на съдебен контрол по реда на обжалването пред второинстанционния съд поради факта, че националните разпоредби изрично забраняват такова правно средство за защита? Вторият въпрос, който е свързан с първия, е дали подобна неправомерност, съчетана по-специално с липсата на съдебен контрол или правно средство за защита,

[1] Език на оригиналния текст: английски.

[2] Актът за преюдициално запитване е от 28 април 2022 г., но е постъпил в секретариата на Съда на 24 март 2023 г.

представлява нарушение на изискванията за ефективна съдебна защита пред независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, т.е. дали всяка неправомерност при (пре)разпределяне на дело на съдия докладчик може да породи съмнения у лицата за независимостта и безпристрастността на съдията, на когото е било (пре)разпределено делото.

I. Правна уредба

А. Граждански процесуален кодекс

3. Член 47, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс [3] предвижда, че „на първа инстанция съдът разглежда делата в състав от един съдия, освен ако в специална разпоредба не е предвидено друго“.

4. Съгласно член 379, параграф 4 от този кодекс „действията в производството са недействителни […], когато съставът на съда, който разглежда делото, е незаконен или ако в разглеждането на делото е участвал съдия, за когото в закона е предвидено основание за отвод“.

5. Член 386, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс предвижда, че „когато действията в производството са обявени за недействителни, второинстанционният съд отменя обжалваното решение, приема за невалидно производството в частта, в която действията по него са обявени за недействителни, и връща делото на първоинстанционния съд“.

Б. Закон за общите съдилища

6. Член 45 от Закона за общите съдилища [4] предвижда следното:

„1. Съдия или помощник-съдия може да бъде заместен при изпълнение на задълженията си от съдия или помощник-съдия от същия съд или от съдия, командирован съгласно член 77, параграф 1 или параграф 8.

2. Заместването, посочено в параграф 1, може да се извърши по решение на председателя на отделението или на председателя на съда, прието по искане на съдията или помощник-съдията или служебно, за да се гарантира, че производството се провежда по надлежен ред.

[…]“.

[3] Ustawa z 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Закон от 17 ноември 1964 г., Граждански процесуален кодекс, консолидиран текст, Dz.U., 2021 г., позиция 1805, изменен, наричан по-нататък „Гражданският процесуален кодекс“).

[4] Ustawa z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Закон от 27 юли 2001 г. за устройството на общите съдилища (консолидиран текст, Dz.U., 2020 г., позиция 2072, наричан по-нататък „Законът за общите съдилища“), в редакцията му, изменена с Ustawa o zmianie ustawy — Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw z 20 grudnia 2019 r. (Закон от 20 декември 2019 г. за изменение на Закона за устройството на общите съдилища, Закона за Върховния съд и някои други закони (Dz.U., 2020 г., позиция 190, наричан по-нататък „Законът от 20 декември 2019 г.“).

7. Съгласно член 47a, параграф 1 от Закона за общите съдилища „делата се разпределят между съдиите и помощник-съдиите на случаен принцип в зависимост от конкретните категории дела, с изключение на разпределянето на делата на дежурен съдия“.

8. Член 47b от този закон предвижда:

„1. Съставът на съда може да бъде променен само в случай на невъзможност за разглеждане на делото в съществуващия състав или на дългосрочна пречка за разглеждане на делото в съществуващия състав. Разпоредбите на член 47a се прилагат съответно.

2. Ако по дадено дело е необходимо да се вземат мерки, по-специално когато това се изисква от отделни разпоредби или е оправдано от гледна точка на правилното протичане на производството и когато съставът на съда, на който е разпределено делото, не може да направи това, мерките се вземат от състава, определен в съответствие с плана за заместване, а ако мерките не са включени в плана за заместване — от състава, определен в съответствие с член 47a.

3. Актовете в случаите, посочени в параграфи 1 и 2, се приемат от председателя на съда или от упълномощен от него съдия.

[…]“.

9. Със Закона от 20 декември 2019 г. към член 55 от Закона за общите съдилища е добавен параграф 4 със следния текст:

„Съдиите могат да се произнасят по всички дела в населеното място, в което работят, както и в други съдилища в определените от закона случаи (компетентност на съдията). Разпоредбите относно разпределянето на делата и определянето и промяната на съдебните състави не ограничават компетентността на съдията и не могат да се изтъкват като основание да се приеме, че даден състав е незаконен, че съдът е ненадлежно формиран или че в него участва лице, което не е оправомощено или компетентно да се произнася по делото“.

10. Съгласно член 8 от Закона от 20 декември 2019 г. член 55, параграф 4 от Закона за общите съдилища се прилага и за делата, образувани или приключени преди датата на влизане в сила на Закона от 20 декември 2019 г.

B. Процедурен правилник от 2015 г.

11. Член 43, параграф 1 от Процедурния правилник от 2015 г.[5] предвижда, че „делата се разпределят на съдиите докладчици (съдии и помощник-съдии) на случаен принцип съгласно установеното разпределяне на дейностите, чрез информационна система [(наричана по-нататък „системата LPS“)[6]] въз основа на генератор на случайни числа, поотделно за всеки регистър, списък или друго записващо устройство, освен ако разпоредбите на този правилник не предвиждат други правила за разпределяне […]“.

[5] Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 23 grudnia 2015 r. Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Наредба на министъра на правосъдието от 23 декември 2015 г. Процедурен правилник на общите съдилища) (Dz.U., 2015 г., позиция 2316, наричан по-нататък „Правилникът от 2015 г.“).

[6] System Losowego Przydziału Spraw (система за случайно разпределяне на делата между съдиите).

12. Съгласно член 52b от този процедурен правилник:

„1. Таблицата за заместване показва заместниците (съдии, помощник-съдии и съдебни заседатели) за всеки работен ден.

2. В таблицата за дежурствата са посочени дежурните съдии и помощник-съдии за всеки ден.

3. Таблиците за заместване и дежурства определят броя на заместващите и дежурните [съдии и помощник-съдии] по периоди, по отделения или по видове дела, разпределени на заместващите и дежурните [съдии и помощник-съдии], както и реда, по който се извършват заместванията и делата се разпределят на дежурните [съдии и помощник-съдии], когато повече от един [съдия и помощник-съдия] са заместващи и дежурни.

[…]“.

13. Член 52c от Процедурния правилник от 2015 г. предвижда:

„1. В случай на отсъствие на съдията докладчик в заседанието, председателят на отделението отменя заседанието, ако е възможно да се уведомят заинтересованите лица, освен ако правилното протичане на производството явно изисква провеждане на заседанието.

2. Делото, за което заседанието не е отменено, се разглежда от заместващ съдия, както е предвидено в плана за заместване за съответния ден. Ако заместникът не е успял да се подготви достатъчно или ако разглеждането на делото от този заместник изисква да се възобнови съществена част от производството, председателят на отделението разпорежда заседанието да бъде отменено. […]

[…]

4. Заместващият съдия има правомощието да си възложи разглежданото дело съгласно параграф 2. В този случай информационната система му възлага едно дело по-малко от същата категория.

[…]“.

II. Кратко представяне на фактите, спора в главното производство и преюдициалните въпроси

14. На 27 април 2018 г. дружество S предявява пред Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава, Полша) иск по търговски спор. Дружество S действа като цесионер на вземане срещу дружество C, което извършва дейност в сферата на търговията на дребно. Дружество S иска дружество C да бъде осъдено да му заплати сумата от 4 572 648 полски злоти (PLN) (около 1 045 000 евро), съответстваща на парични премии върху оборота, реализиран през дадена счетоводна година (маржове за просрочие), които то е получило съгласно рамков договор, сключен с цедента. Според дружество S получаването на тези премии противоречи на националното законодателство в областта на конкуренцията.

15. Делото е разпределено на 16-о търговско отделение на този съд и съгласно информационната система за случайно разпределяне на делата е разпределено на съдия Е.Т., заместник-председател на това отделение, заседаващ в състав от един съдия.

16. На 25 март 2019 г. обаче, деня на съдебното заседание, тъй като съдия Е.Т. отсъства поради отпуск по лични причини, председателят на 16-о търговско отделение разпорежда съдия J.K., дежурна в този ден, да проведе съдебното заседание, поради което делото ѝ е разпределено.

17. С решение от 16 септември 2019 г., постановено от едноличен състав на Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава), състоящ се от съдия J.K., искът на дружество S е отхвърлен.

18. То подава жалба на 27 октомври 2019 г. до Sąd Apelacyjny w Warszawie (Апелативен съд Варшава), който е запитващата юрисдикция.

19. В тази жалба дружество S твърди, че действията в производството пред първоинстанционния съд са недействителни на основание член 379, параграф 4 от Гражданския процесуален кодекс, тъй като решаващият състав на този съд е незаконен поради нарушение на принципа на неизменност на състава, доколкото делото е разгледано от съдия J.K. вместо от съдията докладчик Е.Т., който е бил избран на случаен принцип от системата LPS.

20. След като предприема множество процесуални действия по събиране на доказателства и проверка по отношение на първоинстанционния съд[7], за да провери законосъобразността на производството пред този съд, запитващата юрисдикция констатира, че промяната на състава на решаващия първоинстанционен съд — в смисъл, че делото е разгледано от съдия J.K. вместо от първоначално определения съдия докладчик Е.Т. — е извършена при „грубо нарушение“ на разпоредбите на националното право относно разпределянето на делата и определянето и промяната на съдебните състави, а именно на член 47b, параграф 1 от Закона за общите съдилища във връзка с член 52c, параграф 4 от Процедурния правилник от 2015 г. Тя посочва също така, че не са изпълнени всички необходими формалности във връзка с такова заместване, като подозира първоинстанционния съд, че е изменил някои документи в опит да отстрани тези нередности a posteriori.

21. Запитващата юрисдикция уточнява, че не знае причината за това заместване, което счита за незаконосъобразно и умишлено направено, като същевременно отбелязва, че използването на подобна процедура може да доведе до прехвърлянето на сравнително голям брой дела от един съдия на друг.

22. Тя посочва също, че теоретично не е изключено съдията в едноличен съдебен състав да бъде умишлено променен при „чувствителни“ дела. Според нея това може да се случи, когато съдията, който е първоначално избран на случаен принцип от системата LPS, насрочи съдебно заседание за дата, на която ще бъде в отпуск по лични причини, и фактът на отсъствието му се използва, за да се замени този съдия със съдия, който на тази дата е посочен в таблицата на дежурните съдии и чието име може да е предварително известно.

[7] Цели 36 точки от акта за преюдициално запитване са посветени на процесуалните действия за събиране на доказателства и проверка (вж. т. 21—56 от него).

23. Накрая, запитващата юрисдикция цитира решения на Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша), съгласно които формирането на съдебен състав в нарушение на разпоредбите на националното право относно разпределянето на делата и определянето и промяната на съдебните състави, разглеждащи делото, може да представлява основание за обявяване на действията в производството за недействителни съгласно член 379, параграф 4 от Гражданския процесуален кодекс.

24. Тя обаче отбелязва, че след въвеждането на член 55, параграф 4 от Закона за общите съдилища, в производството по обжалване е забранен всякакъв съдебен контрол в това отношение.

25. При тези обстоятелства запитващата юрисдикция решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1. Трябва ли член 2, член 6, параграфи 1 и 3 и член 19, параграф 1, втора алинея [ДЕС] във връзка с член 47 от [Хартата] да се тълкуват в смисъл, че първоинстанционен съд на държава [членка], в състава на който заседава еднолично съдия от този съд, определен да разглежда дело в грубо нарушение на разпоредбите на националното право относно разпределението на делата и определянето и изменението на съдебните състави, не е независим, безпристрастен съд, предварително създаден със закон и осигуряващ ефективна правна защита?

2. Трябва ли член 2, член 6, параграфи 1 и 3, както и член 19, параграф 1, втора алинея [ДЕС] във връзка с член 47 от [Хартата] да се тълкуват в смисъл, че не допускат прилагането на разпоредби на националното право като член 55, параграф 4, второ изречение от [Закона за общите съдилища] във връзка с член 8 от [Закона от 20 декември 2019 г.], доколкото забраняват на второинстанционния съд да обяви […] за недействителни действията в производството пред национален първоинстанционен съд по образувано пред него дело, поради незаконен съдебен състав, ненадлежно формиране на съда или липсата на оправомощаване или компетентност на дадено лице да се произнася като част от него, като правна санкция, осигуряваща ефективна правна защита, когато съдия е определен да разглежда дело в грубо нарушение на разпоредбите на националното право относно разпределението на делата и определянето и изменението на съдебните състави?“.

III. Производството пред Съда

26. Писмени становища представят дружество C (ответник в главното производство), Prokurator Prokuratury Regionalnej w Warszawie (прокурор от Окръжна прокуратура Варшава, Полша, наричан по-нататък „окръжният прокурор“), полското правителство и Европейската комисия. На 7 март 2024 г. е проведено съдебно заседание, в което са представени всички горепосочени страни, с изключение на окръжния прокурор.

IV. Анализ

A. Компетентност на Съда и допустимост на преюдициалните въпроси

27. Дружество C и окръжният прокурор изтъкват различни доводи в това отношение[8].

28. Първо, дружество C и окръжният прокурор твърдят по същество, че преюдициалното запитване е недопустимо, тъй като се иска тълкуване на националното право и връзката с правото на Съюза не е достатъчно ясна.

29. Достатъчно е обаче да се припомни практиката на Съда, съгласно която „член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС по-специално следва да се прилага към всеки национален орган, който може да се произнася като юрисдикция по въпроси, които се отнасят до прилагането или тълкуването на правото на Съюза и които следователно спадат към области, обхванати от това право“[9]. Това е безспорно по настоящото дело. Както първоинстанционният съд (законността на чийто състав се оспорва), така и второинстанционният съд (който е запитващата юрисдикция и чиито правомощия за контрол на тази нередност са изключени или отменени от националното право) могат да бъдат сезирани с въпроси относно прилагането или тълкуването на правото на Съюза. Ето защо те трябва да отговарят на изискванията за ефективна съдебна защита.

30. Второ, окръжният прокурор твърди, че преюдициалното запитване се отнася до правни норми, уреждащи организацията на съдебната система на държава членка, което, както и всеки друг въпрос относно организацията и функционирането на държавните органи, е от изключителната компетентност на тази държава.

31. Този довод може да бъде отхвърлен въз основа на постоянната съдебна практика. Всъщност, „макар организацията на правораздаването в държавите членки действително да е от тяхната компетентност, все пак при упражняването на тази компетентност държавите членки са длъжни да спазват задълженията, които произтичат за тях от правото на Съюза“[10], и по-специално от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС[11].

32. Трето, окръжният прокурор твърди, че съгласно член 51 от Хартата член 47 от нея, с който са свързани поставените въпроси, е неприложим, защото спорът в главното производство не е свързан с правото на Съюза. По отношение на Република Полша тази неприложимост се подкрепяла и от Протокол (№ 30) относно прилагането на [Хартата] спрямо Полша и Обединеното кралство.

33. Съдът е обяснил разликата в обхвата на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и член 47 от Хартата: „член 47 от Хартата допринася за зачитането на правото на ефективна съдебна защита на всеки, позовал се *в даден случай* на право, което черпи от правото на Съюза,

[8] В съдебното заседание полското правителство оттегля писменото си становище, включително възражението за недопустимост, и представя изцяло ново становище. По същество то твърди, че i) изискването за независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, не позволява делото да бъде разгледано от нов съдия, който е определен за съдия-докладчик в грубо нарушение на националните правни норми за разпределяне на делата, и ii) правото на Съюза изисква второинстанционният съд да остави без приложение националните разпоредби, които са пречка да провери дали на първа инстанция е спазено горепосоченото изискване.

[9] Решение от 26 март 2020 г., Miasto Łowicz и Prokurator Generalny (C-558/18 и C-563/18, EU:C:2020:234, наричано по-нататък „решение Miasto Łowicz“, т. 33 и 34 и цитираната съдебна практика).

[10] Решение от 18 април 2024 г., OT и др. (Закриване на съд) (C-634/22, EU:C:2024:340, т. 24 и цитираната съдебна практика).

[11] Решение Miasto Łowicz, точка 36 и цитираната съдебна практика.

докато член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС цели да гарантира, че *установената от всяка държава членка система от способи за защита* гарантира ефективната съдебна защита в областите, обхванати от правото на Съюза“ [12].

34. Считам, че самият спор в главното производство действително няма връзка с разпоредба на правото на Съюза. Всъщност в подкрепа на иска си срещу ответника в главното производство (дружество C) жалбоподателят (дружество S) се позовава единствено на разпоредба от националното право и запитващата юрисдикция от своя страна не е представила никакви данни, които да указват, че тази разпоредба има някаква връзка с правото на Съюза. Ето защо съгласно член 51, параграф 1 от Хартата член 47 от нея сам по себе си не е приложим към спора в главното производство.

35. Въпреки това, видно от практиката на Съда [13], в хипотеза като разглежданата независимо от факта, че сам по себе си член 47 от Хартата не е приложим към спора в главното производство, той все пак е от значение за целите на тълкуването на член 19, параграф 1 ДЕС. В тази насока Съдът постановява, че „след като член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС задължава всички държави членки да предвидят правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита по смисъла по-специално на *член 47 от Хартата* в областите, обхванати от правото на Съюза, последната разпоредба *трябва надлежно да бъде взета предвид при тълкуването на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС*“ (курсивът е мой).

36. Четвърто, окръжният прокурор по същество твърди, че първият преюдициален въпрос не е „истински“, тъй като отговорът на този въпрос не е необходим, за да може запитващата юрисдикция да се произнесе по делото в главното производство.

37. За мен е достатъчно да се отбележи, че i) запитващата юрисдикция посочва, че видът на разглежданите нередности крие риск от поставяне под съмнение на презумпцията за независимост на първоинстанционния съд, и ii) запитващата юрисдикция е възпрепятствана от национална правна разпоредба [14] да изведе последиците от тези нередности. Поради това запитващата юрисдикция иска да се установи дали тази разпоредба трябва да се остави без приложение съгласно член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС.

38. Съгласно постоянната съдебна практика „въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативната и фактическа рамка, която той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност“ [15].

39. Въз основа на изложените по-горе съображения считам, че Съдът може да приеме, че отправеното преюдициално запитване по настоящото дело е „необходимо“, за да може запитващата юрисдикция да постанови „[своето] решение“ по образуваното пред нея дело [16].

[12] Решение от 20 април 2021 г., Repubblika (C-896/19, EU:C:2021:311, т. 52). Вж. и заключението на генерален адвокат Rantos по дело Krajowa Rada Sądownictwa (Оставане на съдийска длъжност) (C-718/21, EU:C:2023:150, т. 20 и бележки под линия 26—28).

[13] Решение от 22 февруари 2022 г., RS (Действие на решенията на конституционен съд) (C-430/21, EU:C:2022:99, наричано по-нататък „решение RS“, т. 36 и 37).

[14] Член 55, параграф 4 от Закона за общите съдилища.

[15] Вж. решение Miasto Łowicz, точка 43 и цитираната съдебна практика.

[16] Пак там, точка 45 и цитираната съдебна практика.

40. Пето, окръжният прокурор по същество твърди, че в разрез с член 94, буква а) от Процедурния правилник на Съда запитващата юрисдикция не е представила никакви обяснения относно мотивите за избора на различните разпоредби на правото на Съюза, цитирани в преюдициалните въпроси.

41. Що се отнася до член 2 и член 6, параграфи 1 и 3 ДЕС, следва да се отбележи, че запитващата юрисдикция не излага никакви мотиви, поради които иска от Съда да тълкува тези конкретни разпоредби. Въпреки това считам, че от мотивите на акта за преюдициално запитване е видно, че поставените въпроси се отнасят по същество до тълкуването на изискванията за ефективна съдебна защита пред предварително създаден със закон независим и безпристрастен съд по смисъла на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС. Що се отнася до член 2 ДЕС, член 19 ДЕС конкретизира ценността на правовата държава, утвърдена там [17]. При тези обстоятелства анализът в отговор на поставените въпроси трябва да се извърши през призмата на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, тълкуван в светлината на член 2 ДЕС, като надлежно се отчита член 47 от Хартата [18].

Б. По същество

1. Предварителни бележки

42. Преди да премина към преюдициалните въпроси, като предварителна бележка се налага да разгледам няколко възражения, направени от дружество C и от окръжния прокурор.

43. Първо, дружество C и окръжният прокурор оспорват представянето на националното право в акта за преюдициално запитване, като считат, че то е непълно и необективно. Освен това окръжният прокурор изтъква, че националното право не съдържа понятието „грубо нарушение“ на разпоредбите относно разпределянето на делата и изменението на състава на съда, използвано от запитващата юрисдикция, която противопоставя това понятие на понятието „обикновено нарушение“ (такова, което е случайно, несъзнателно, непреднамерено или допуснато по погрешка).

44. Според мен е достатъчно да се припомни постоянната съдебна практика, съгласно която „запитващата юрисдикция е единствено компетентна да установи и прецени обстоятелствата по спора, с който е сезирана, както и да тълкува и да приложи националното право“ [19].

45. Ето защо Съдът следва да изходи от преценката на запитващата юрисдикция, съгласно която преразпределянето на делото на друг съдия докладчик в първоинстанционното производство би могло по принцип да доведе до отмяна на постановеното в първоинстанционното производство решение поради грубо нарушение и/или недействителност на действията в това производство, докато член 55, параграф 4 от Закона за общите съдилища представлява пречка за тази евентуална отмяна.

[17] Вж. решение RS, точка 39 и цитираната съдебна практика.

[18] Вж. решение от 29 март 2022 г., Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, т. 77—79).

[19] Решение от 8 юни 2016 г., Hünnebeck (C-479/14, EU:C:2016:412, т. 36). Вж. и решение от 6 декември 2018 г., Preindl (C-675/17, EU:C:2018:990, т. 24 и цитираната съдебна практика).

46. Второ, дружество C и окръжният прокурор по същество твърдят, че разпоредбите относно разпределянето на делата и промяната на съдебния състав са чисто административни и технически норми, чиято основна цел е да се осигури справедливо разпределяне на натовареността и които по своето естество не биха могли да бъдат канал за външно влияние по-специално от страна на изпълнителната или законодателната власт. Следователно тези норми от административен и технически характер не следвало да попадат в приложното поле на правото на Съюза.

47. В тази насока Съдът вече е постановил, че „е важно съдиите да са защитени от външна намеса или натиск, които могат да застрашат тяхната независимост. Приложимите към статута на съдиите и към упражняването на техните функции правила трябва по-конкретно да позволяват да се изключ[ат] […] и всички форми на косвено влияние, които биха могли да насочват решенията на съответните съдии, и по този начин те да не създават впечатление за независимост или за безпристрастност, което е в състояние да накърни доверието, което правосъдието трябва да вдъхва на правните субекти в едно демократично общество и в една правова държава“ [20].

48. Съмненията, изразени от запитващата юрисдикция, която посочва, че съществува сериозен риск нарушенията на националните разпоредби относно (пре)разпределянето на делата между съдебните състави да имат за цел, по-специално съгласувано между съответните съдии, да позволят на един съдия да замени друг по конкретно дело или по определени видове дела, са достатъчно основание тези въпроси да се разгледат не като въпроси от чисто административен и технически характер, а като въпроси, които следва да се преценят в светлината на изискванията, които произтичат от правото на Съюза и са свързани с гарантирането на независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон.

49. Трето, дружество C и окръжният прокурор по същество твърдят, че прилагането на разпоредба от националното право, съгласно която действията в производството са недействителни, когато даден съдебен състав е незаконен [21], може да се ограничи до нередности, свързани със състава на съда като цяло, но не и на отделни съдебни състави.

50. Като начало следва да се посочи, подобно на Съда в решение Simpson и HG [22], че „[с]поред постоянната практика на Европейския съд по правата на човека [(наричан по-нататък „ЕСПЧ“)], изразът „създаден в съответствие със закона“ е въведен в член 6, параграф 1, първо изречение от ЕКПЧ [23], за да [гарантира спазването на] принципа на правовата държава и се отнася не само до правната основа за самото съществуване на съда, но *и до заседаващия по всяко дело състав*, както и всяка друга разпоредба от вътрешното право, чието незачитане води до нередовност на участието на един или повече съдии при разглеждането на делото, което включва по-специално разпоредбите относно независимостта и безпристрастността на членовете на съответната юрисдикция“. Ето защо правила като тези в главното производство, свързани с (пре)разпределянето на делото на съдията докладчик, очевидно са релевантни за целите на проверката дали е спазена гаранцията за независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона.

[20] Решение от 18 май 2021 г., Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ и др. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 и C-397/19, EU:C:2021:393, т. 197 и цитираната съдебна практика).

[21] Като например член 379, параграф 4 от Гражданския процесуален кодекс.

[22] Решение от 26 март 2020 г., Преразглеждане Simpson/Съвет и HG/Комисия (C-542/18 RX-II и C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, наричано по-нататък „решение Simpson и HG“, т. 73 и цитираната съдебна практика). Курсивът е мой.

[23] Европейска конвенция за защита на правата на човека и основните свободи, подписана в Рим на 4 ноември 1950 г. (наричана по-нататък „ЕКПЧ“).

51. Ето защо, както твърди полското правителство в съдебното заседание, изискването за гарантиране на независим и безпристрастен съд, което произтича от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, следва да се зачита от националните разпоредби относно разпределянето на делата на съдия и промяната на съдебния състав a fortiori, когато те се допълват от национални разпоредби, които не позволяват на второинстанционен съд да осъществи контрол върху твърдени нередности при (пре)разпределянето на делата на първа инстанция.

2. Съвместно разглеждане на двата въпроса

52. С двата преюдициални въпроса, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция по същество иска Съдът да прецени кумулативния ефект от неправилното прилагане на правилата за (пре)разпределяне на делото на съдия докладчик и липсата на правно средство за защита в това отношение, както и съответствието на този кумулативен ефект с правото на Съюза, и по-специално с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, тълкуван в светлината на член 2 ДЕС и предвид член 47 от Хартата.

53. Ще отговоря на поставените въпроси, като: а) анализирам дали изискването за гарантиране на независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, обхваща правилата за (пре)разпределяне на делата между съдиите; б) разгледам въпроса дали изискването на правото на Съюза, съгласно което независимият и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, трябва да „осигури ефективна съдебна защита в областите, обхванати от правото на Съюза“, е приложимо в настоящия случай; в) обсъдя критерия, който следва да се прилага при проверката дали неправомерното (пре)разпределяне на делата между съдиите може да наруши изискванията за ефективна съдебна защита пред предварително създаден със закон независим и безпристрастен съд и дали следва да доведе до отмяна на действията в първоинстанционното производство; и накрая, г) ще разгледам отражението на решението на Съда по дело Комисия/Полша (Независимост и личен живот на съдиите)[24] върху настоящото дело.

а) Изискването за гарантиране на независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, обхваща правилата за (пре)разпределяне на делата между съдиите

54. Като начало е важно да се припомнят наличните международни насоки и съдебна практика досежно гаранцията за независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, доколкото тя се отнася до системите за (пре)разпределяне на делата. В тази насока националните правила относно определянето и промяната на съставите на съда вече са били разгледани, по-специално от Венецианската комисия[25] и ЕСПЧ.

55. В доклада си от 16 март 2010 г. Венецианската комисия[26] определя някои стандарти, които държавите следва да спазват. Тя препоръчва по-специално (пре)разпределянето на делата между съдиите да се ръководи от законоустановени обективни и прозрачни критерии. Венецианската комисия също така подчертава, че понятието за съд, създаден със

[24] Решение от 5 юни 2023 г. (C-204/21, EU:C:2023:442, наричано по-нататък „решение Комисия/Полша (Независимост и личен живот на съдиите)“).

[25] Венецианската комисия, официално „Европейска комисия за демокрация чрез право“, е консултативен орган на Съвета на Европа.

[26] Report on the Independence of the Judicial System — Part I: The Independence of Judges, приет от Венецианската комисия на 82-рата ѝ пленарна сесия, Венеция, 12—13 март 2010 г., точка 81 и точка 82(16).

закон, предполага национални правила, които гарантират независимостта и безпристрастността не само на съда като цяло, но и на отделния съдия [27]. Според мен това изискване по необходимост се отнася не само до тези правила сами по себе си, но и до тяхното прилагане, което също трябва да се извършва по обективен и прозрачен — т.е. непроизволен — начин.

56. Освен това от практиката на ЕСПЧ следва, че съмненията на дадена страна в производството относно независимостта и безпристрастността на съдия са оправдани, когато вътрешното право *не предвижда достатъчно процесуални гаранции за предотвратяване на оказването на влияние върху съда* [28].

57. Такава правна уредба липсва по дело Miracle Europe Kft с/у Унгария, по което съдията, който разпределя делата между други съдии, има широка дискреционна власт. В това решение [29] ЕСПЧ приема, че поради дискреционното преразпределяне на делото съответният съд не е бил съд, създаден в съответствие със закона, и следователно установява наличието на нарушение на правото на справедлив процес по член 6, параграф 1 от ЕКПЧ. Тези констатации на ЕСПЧ подчертават колко е важно (пре)разпределянето на делата между съдиите да се извършва стриктно в съответствие със закона и по обективен и прозрачен начин [30].

58. Можем да се основем и на съществуващата практика на Съда.

59. В решение Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите) [31] Съдът се произнася по-специално по национални разпоредби, които предоставят на председателя на дисциплинарната колегия на Sąd Najwyższy (Върховен съд) *правомощие да определя по свое усмотрение* дисциплинарния съд, териториално компетентен да разгледа дисциплинарно дело, водено срещу съдия от общите съдилища, *без критериите, с които трябва да е обвързано такова определяне, да са уточнени в приложимата правна уредба*.

60. Съдът постановява в това решение, че „при липсата на такива критерии посоченото правомощие би могло по-специално да се използва определени дела да се насочват към определени съдии за сметка на други съдии или да се упражнява натиск над така определените съдии“ [32].

61. По мое мнение тези констатации, преценени в светлината на принципа на правовата държава, са релевантни не само когато в закона не са предвидени критерии за (пре)разпределяне на делата между съдиите, но и когато при липсата на съдебен контрол,

[27] Пак там, точки 77 и 79.

[28] Вж. *Sillen*, J. The concept of “internal judicial independence” in the case law of the European Court of Human Rights. — European Constitutional Law Review, No 15, 2019, p. 121, с множество препратки към релевантната практика на ЕСПЧ.

[29] ЕСПЧ, 12 януари 2016 г., CE:ECHR:2016:0112JUD005777413, точка 58.

[30] Както се обяснява в правната литература, „след като дадено дело е разпределено на съдия […], по принцип то не може да бъде преразпределено на друг съдия или съд […] без съгласието на последния, освен когато такова преразпределяне е обосновано с оглед на доброто правораздаване“, т.е. „например когато съдията или съставът, на който са разпределени дела, изискващи по-бързо разглеждане от обичайното (например по семейни дела или наказателни производства), се сблъсква с неочаквани обстоятелства, които могат значително да удължат продължителността на производството за сметка на интересите на страните по делото“ (*Adam*, S. Good administration of justice from an EU law perspective: striking balance between disciplinary liability and judicial independence. — In: Adam, S., I. Dervaux, I. Grasso, F. Vaz Ventura (eds). The Rule of law and good administration of justice in the digital era, Bruylant, 2024, p. 158).

[31] Решение от 15 юли 2021 г., Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите) (C-791/19, EU:C:2021:596, наричано по-нататък „решение Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите)“, т. 172).

[32] Пак там, точка 173.

въпреки че такива критерии съществуват в закона, те изобщо не се прилагат или не се прилагат по обективен и прозрачен начин, тъй като в такива случаи могат да възникнат подобни отрицателни последици.

62. От гореизложеното следва, че изискването за гарантиране на независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, съгласно член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, тълкувано в светлината на принципа на правовата държава, който е залегнал в член 2 ДЕС, изисква, когато държава членка е установила правила за (пре)разпределяне на делата между съдиите, тези правила да бъдат ефективни и да се прилагат по обективен и прозрачен начин.

б) Член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, който изрично изисква да се осигури „ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза“, е приложим в настоящия случай

63. Съгласно практиката на Съда „държавите членки следва да предвидят система от способи за защита и производства, които да осигурят ефективен съдебен контрол в [областите, обхванати от правото на Съюза]“ [33]. Това отразява изричната формулировка на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС.

64. Когато създават такава система, държавите членки са длъжни да гарантират пълното действие на принципа на ефективна съдебна защита, който е общ принцип на правото на Съюза. В този контекст Съдът е приел, че „член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС конкретизира правовата държава като ценност, прогласена в член 2 ДЕС, и в това отношение задължава държавите членки да предвидят система от способи за защита и производства, които да гарантират на правните субекти зачитането на правото им на ефективна съдебна защита във всички области, обхванати от правото на Съюза, като принципът на ефективна съдебна защита, на който се позовава член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, представлява общ принцип на правото на Съюза, закрепен понастоящем в член 47 от Хартата“ [34].

65. От анализа ми по-горе (т. 54—62 от настоящото заключение), от самия текст на Договора за Европейския съюз и от практиката на Съда (т. 63 и 64 от настоящото заключение) следва, че когато независимостта и безпристрастността на съда, изисквани от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, са поставени под въпрос поради неправомерно (пре)разпределяне на делото на съдия, наличието на право на ефективни правни средства за защита и на компетентност на съда да приложи това право, за да се осъществи съдебен контрол върху тази твърдяна нередовност, е от основополагащо значение, за да се гарантира ефективното прилагане на изискването за гарантиране на независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон.

66. В настоящия случай разпоредба от националното право [35] предвижда, че правилата за (пре)разпределяне на делата като цяло са изключени от всякакъв съдебен контрол в рамките на производство по обжалване. Ето защо трябва да се прецени дали член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, тълкуван в светлината на член 2 ДЕС, доколкото в него е прогласен принципът на правовата държава, и при надлежно отчитане на член 47 от

[33] Решение от 27 февруари 2018 г., Associação Sindical dos Juízes Portugueses (C-64/16, EU:C:2018:117, т. 34).

[34] Решение Комисия/Полша (Независимост и личен живот на съдиите), точки 269 и 286.

[35] Член 55, параграф 4 от Закона за общите съдилища.

Хартата, който отразява правото на ефективни правни средства за защита като общ принцип на правото на Съюза, не допуска прилагането на такава национална разпоредба по отношение на нередовното (пре)разпределяне на делата поради несъвместимостта ѝ с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС.

67. С подобна забрана националният законодател, изглежда, е решил — по абсолютен начин — че никакви нарушения във връзка с (пре)разпределянето на делата в първоинстанционния съд не могат да бъдат предмет на съдебен контрол по реда на обжалването, макар че, както поддържа запитващата юрисдикция в акта за преюдициално запитване, не може да се изключи вероятността въпросните нарушения да създават риск от съществено накърняване на независимостта или безпристрастността на съдебния състав. Като се има предвид ролята, която е отредена на националните съдилища в рамките на правния ред на Съюза, и по-специално при осигуряването на правовата държава, тези съдилища на всяко равнище трябва по всяко време да се възприемат като независими и безпристрастни. Това задължително означава, че в случай на сезиране на второинстанционен национален съд поради наличието на достатъчно основания да се смята, че това възприемане по отношение на първоинстанционния съд е поставено под съмнение (какъвто на пръв поглед изглежда случаят в главното производство), страната, която иска извършването на такъв съдебен контрол, трябва да разполага с ефективно правно средство за защита.

68. Ето защо според мен абсолютната забрана на правните средства за защита в такъв случай би била в разрез с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, съгласно който държавите членки чрез своите национални съдилища трябва да предоставят „правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита в областите, обхванати от правото на Съюза“. Всъщност самият факт, че даден национален съд *може* да бъде сезиран, за да тълкува и прилага правото на Съюза, е достатъчен, за да задейства прилагането на тази разпоредба [36].

69. В настоящия случай запитващата юрисдикция установява не само, че е налице грубо нарушение на правилата за (пре)разпределяне на делата между съдиите, но и че то е утежнено от забраната за използване на правни средства за защита. Кумулативният ефект на тези два елемента би могъл да породи у правните субекти оправдани съмнения в неподатливостта на първоинстанционния съд на вътрешни или външни влияния, както и в неутралността му по отношение на противопоставените пред него интереси. Както отбелязва запитващата юрисдикция, тези съмнения могат да станат причина този съдебен състав да не създава впечатление за независимост или за безпристрастност, и с това потенциално да се накърни доверието, което правосъдието трябва да вдъхва на правните субекти в едно демократично общество и в една правова държава [37].

70. Освен това подобно абсолютно изключване като цяло на правилата за (пре)разпределяне на делата изобщо от контрол в рамките на производството по обжалване би отрекло същността на принципа, че правосъдието не само трябва да възтържествува, но и това трябва да е видимо.

[36] Вж. *Prechal*, S. Article 19 TEU and national courts: A new role for the principle of effective judicial protection? — In: Bonelli, M., M. Eliantonio, G. Gentile (eds.). Article 47 of the EU Charter and Effective Judicial Protection. Volume 1: The Court of Justice's Perspective. Oxford, 2022, p. 23.

[37] Вж. по аналогия решение Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите), точка 112.

в) Критерият за нередности при (пре)разпределянето на делата между съдиите, които могат да нарушат изискванията за ефективна съдебна защита пред независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон

71. От практиката на Съда може да се заключи, че не всяка нередност ще доведе непременно до обявяване от второинстанционния съд на действията в производството пред първоинстанционния съд за недействителни, а нередностите, които нямат съществени последици за наличието на ефективни правни средства за защита, могат да не бъдат санкционирани с обявяване на недействителност [38].

72. Всъщност не всяка нередност, допусната при разпределянето на дело на съдебен състав или преразпределянето му на друг състав, води ipso facto до нарушение на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и съответно трябва да подлежи на съдебен контрол при обжалване.

73. Така например, както посочва Комисията в съдебното заседание, неправилното съставяне на таблицата на заместващите съдии или подреждането на имената в нея (например не по азбучен ред, а по дати на раждане) на пръв поглед биха имали второстепенно значение. Всъщност подобни нередности по принцип не могат да накърнят функционирането на националната съдебна система и гаранциите за независимост и безпристрастност по смисъла на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС. Целта на този член е да се обхванат само въпроси с известна тежест и/или със системен характер, за които е малко вероятно националната правна система да предложи подходящо правно средство за защита [39].

74. В тази насока може да се отбележи, че в практиката на ЕСПЧ въпросът за тежестта на нередностите, които могат да представляват нарушение на правото на „съд, създаден в съответствие със закона“, се разглежда чрез т.нар. „прагов критерий“ [40]. В решение Miracle Europe ЕСПЧ говори за „грубо нарушение“ на приложимото национално право. Както бе отбелязано по-горе, така посоченият в член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС принцип на ефективната съдебна защита на правата, които правните субекти черпят от правото на Съюза, и следователно изискването за гарантиране на независимостта и безпристрастността на съдилищата, представлява основен принцип на правото на Съюза, произтичащ от общите конституционни традиции на държавите членки, който понастоящем е потвърден в член 47 от Хартата [41]. Следва да се припомни, че член 52, параграф 3 от Хартата цели да гарантира необходимата последователност между правата по Хартата и съответстващите им права, гарантирани от ЕКПЧ, без да засяга автономността на правото на Съюза и на Съда на Европейския съюз. Следователно за целите на тълкуването на Хартата трябва да се държи сметка за съответстващите права от ЕКПЧ, разглеждани като минимален праг на защита [42]. Тази последователност на

[38] Вж. по аналогия решение Simpson и HG, точки 75—80.

[39] Вж. заключението на генерален адвокат Bobek по съединени дела Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim и др. (C-748/19—C-754/19, EU:C:2021:403, т. 143 и сл.). Вж. също заключенията на генерален адвокат Танчев по дело Комисия/Полша (Независимост на общите съдилища) (C-192/18, EU:C:2019:529, т. 115) и по съединени дела Miasto Łowicz и Prokuratur Generalny (C-558/18 и C-563/18, EU:C:2019:775, т. 125); вж. и заключението на генерален адвокат Rantos, което цитирам в бележка под линия 12 от настоящото заключение.

[40] Вж. ЕСПЧ, решение от 1 декември 2020 г., Guðmundur Andri Ástráðsson срещу Исландия, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, точки 235—290.

[41] Решение Комисия/Полша (Дисциплинарен режим на съдиите), точка 52.

[42] Решение от 6 октомври 2020 г., La Quadrature du Net и др. (C-511/18, C-512/18 и C-520/18, EU:C:2020:791, т. 124 и цитираната съдебна практика).

тълкуването е от изключителна важност за разбирането на това какво представлява нарушение на изискванията за ефективна съдебна защита пред предварително създаден със закон независим и безпристрастен съд.

75. Ето защо според мен критерият следва да бъде строг и само твърденията за груби нарушения на приложимите национални разпоредби относно (пре)разпределянето на делата между съдиите следва да дават право на съдебен контрол в производство по обжалване в съответствие с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, тълкуван в светлината на член 2 ДЕС и член 47 от Хартата, доколкото само такива нарушения могат да поставят под съмнение независимостта и безпристрастността на съд на държава членка.

76. Запитващата юрисдикция следва да се произнесе по тези твърдения, като отчете следните съображения. Според мен от решение Simpson и HG може да се заключи, че когато нередността е съществена и има значителна тежест, тя създава впечатление, че други институции са злоупотребили с дискреционната си власт, като са изложили на опасност честността на резултата, който определя съответния процес, предизвиквайки по този начин в съзнанието на страните и правните субекти оправдано съмнение в независимостта на съдията докладчик или на съда.

77. Ето защо запитващата юрисдикция следва да прецени естеството и тежестта на нарушението, дали (пре)разпределянето на делото на първоинстанционния съдия е било в съответствие с приложимото национално право и с изискването да се осигури ефективна съдебна защита пред предварително създаден със закон независим и безпристрастен съд в съответствие с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, тълкуван в светлината на член 2 ДЕС и при надлежно отчитане на член 47 от Хартата. Запитващата юрисдикция трябва да направи преценка с оглед на всички релевантни обстоятелства. Тя следва не само да провери дали промяната във формирането на съдебния състав е в съответствие с *националното право*, но и да разгледа по-специално *обстоятелствата*, при които е настъпила тази промяна, както и въпроса дали тази промяна се основава на съображения с произволен характер.

78. При извършването на тази преценка запитващата юрисдикция е длъжна да има предвид, че — видно от практиката на Съда — „[и]зискването за независимост на съдилищата, което произтича от член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, включва два аспекта. Първият аспект […] е външен, […] [а] [в]торият аспект, който е *вътрешен*, е свързан с понятието за безпристрастност и визира еднаквата отдалеченост от страните по спора и от съответните им интереси с оглед на предмета на спора. Този аспект *изисква запазването на обективност и липсата на всякакъв интерес от изхода на спора извън строгото прилагане на правната норма*“ [43].

79. Според мен тези два аспекта — външен и вътрешен — са част от критерия, който следва да се приложи, за да се установи дали конкретният случай, в който делото е (пре)разпределено на съдия докладчик на първа инстанция, е от такова естество и толкова тежък, че създава реална опасност а) *други лица или административни органи в самата съдебна власт* да могат неоправдано да упражняват дискреционни правомощия, които излагат на опасност *честността на резултата от (пре)разпределянето на делата на съдиите*, и б) резултатът от това (пре)разпределяне да постави под въпрос обективността

[43] Решение RS, точка 41 (курсивът е мой).

и липсата на всякакъв „интерес от изхода на спора“, предизвиквайки по този начин в съзнанието на правните субекти оправдано съмнение в независимостта и безпристрастността на съответния/те съдия/съдии.

80. Оттук следва, че запитващата юрисдикция трябва да се произнесе с оглед на всички релевантни обстоятелства дали неправилното прилагане на националната правна уредба относно (пре)разпределянето на делата между съдиите по делото в главното производство е в състояние да наруши изискването за гарантиране на независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, което налага действията в първоинстанционното производство да бъдат обявени за недействителни, за да се осигури ефективна съдебна защита в областите, обхванати от правото на Съюза.

г) Отражение на решението на Съда по дело Комисия/Полша (Независимост и личен живот на съдиите)

81. На 5 юни 2023 г. — след като е подадено преюдициалното запитване по настоящото дело — Съдът се произнесе, че член 55, параграф 4 от Закона за общите съдилища (т.е. същата разпоредба, която е предмет на разглеждане и в главното производство) нарушава член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС във връзка с член 47 от Хартата.

82. По-конкретно, в решение Комисия/Полша (Независимост и личен живот на съдиите) [44] Съдът постановява, че това нарушение се дължи на факта, че член 55, параграф 4 от Закона за общите съдилища предвижда забрани, които могат да се прилагат по-общо, независимо от евентуалните възражения на даден правен субект въз основа на това, че национални разпоредби, по-специално относно разпределянето на делата, определянето или изменението на съдебните състави или прилагането на такива разпоредби, противоречат на изискванията на правото на Съюза, присъщи на правото на независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон.

83. Ето защо съгласно това решение, с което член 55, параграф 4 от Закона за общите съдилища е обявен за несъвместим с член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС във връзка с член 47 от Хартата, полските национални съдилища трябва да оставят без приложение [45] член 55, параграф 4, докато той не бъде отменен от полския законодател в съответствие с член 260, параграф 1 ДФЕС [46] и принципа на лоялно сътрудничество (член 4, параграф 3 ДЕС). Видно от практиката на Съда, това изискване произтича от принципа на предимство на правото на Съюза, който „задължава националния съд […] сам да вземе решение да остави без приложение всяка национална уредба или практика […], която противоречи на разпоредба от правото на Съюза с директен ефект“ [47]. Съгласно постоянната съдебна практика член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС има такъв ефект [48].

84. От гореизложеното следва, че полските съдилища понастоящем (след решение Комисия/Полша (Независимост и личен живот на съдиите) са длъжни да оставят без приложение член 55, параграф 4 от Закона за общите съдилища, и следователно в

[44] Точки 226 и 227.

[45] Вж. и решение от 13 юли 2023 г., YP и др. (Снемане на имунитета на съдия и временно отстраняване от длъжност) (C-615/20 и C-671/20, EU:C:2023:562), точки 61—64 и цитираната съдебна практика. Освен това вж. решение Комисия/Полша (Независимост и личен живот на съдиите), точка 271.

[46] В съдебното заседание става ясно, че към 7 март 2024 г. тази разпоредба все още не е отменена.

[47] Решение Комисия/Полша (Независимост и личен живот на съдиите), точка 228 и цитираната съдебна практика.

[48] Пак там, точка 78 и цитираната съдебна практика.

настоящия случай могат да приложат член 379, параграф 4 от Гражданския процесуален кодекс и/или всяка друга приложима национална разпоредба, за да проверят дали дадено дело на първа инстанция е било (пре)разпределено на съдия докладчик по надлежен начин, т.е. в съответствие с приложимите национални разпоредби, както и с изискванията за независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, осигурявайки по този начин ефективна съдебна защита, както се предвижда в член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, разглеждан в светлината на член 2 ДЕС и при надлежно отчитане на член 47 от Хартата.

V. Заключение

85. Предлагам на Съда да отговори на преюдициалните въпроси, отправени от Sąd Apelacyjny w Warszawie (Апелативен съд Варшава, Полша), както следва:

„Член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС, тълкуван в светлината на член 2 ДЕС и при надлежно отчитане на член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз,

трябва да се тълкува в смисъл, че не допуска национална разпоредба, която съдържа абсолютна забрана за използване на правни средства за защита при нарушение на националната правна уредба относно (пре)разпределянето на делата между съдиите, когато това нарушение създава реална опасност а) други лица или административни органи в самата съдебна власт да могат да упражнят неследващи се дискреционни правомощия, които излагат на опасност честността на резултата от (пре)разпределянето на делата между съдиите, и б) резултатът от това (пре)разпределяне да постави под въпрос обективността и липсата на всякакъв интерес от изхода на спора, освен стриктното прилагане на принципа на правовата държава, предизвиквайки по този начин в съзнанието на правните субекти оправдано съмнение в независимостта и безпристрастността на съответния съдия/съдии.

Запитващата юрисдикция е длъжна да остави без приложение такава разпоредба на националното право и да приложи член 379, параграф 4 от Гражданския процесуален кодекс и/или всяка друга приложима национална разпоредба, за да провери, с оглед на всички релевантни обстоятелства, дали неправилното прилагане на националната правна уредба относно (пре)разпределянето на делата между съдиите е от такова естество и е толкова сериозно, че да наруши изискването за гарантиране на независим и безпристрастен съд, предварително създаден със закон, и да обоснове обявяването на действията в първоинстанционното производство за недействителни, за да се осигури ефективна съдебна защита в областите, обхванати от правото на Съюза“.